

2. DE SECTIONE PRIMA

Art. 17

1. Sectionis primae Supremi Tribunalis est invigilare pro munere suo iustitiae ad normam SS. Canonum administrandae, ideoque rectae iurisprudentiae tuendae.

2. Per eandem sectionem Signatura Apostolica iudicat:

1) De querela nullitatis contra sententiam rotalem, prout indicatur in art. 19;

2) De expostulatione pro restitutione in integrum, servatis quae iuxta art. 20 servanda sunt;

3) De recursibus adversus sententias rotales in causis de statu personarum, qua ad novum examen Sacra Rota admittere renuit;

4) De exceptione suspicionis contra aliquem Sacrae Rotae Auditorem, ad normam art. 21;

5) De violatione secreti, ac de damnis ab Auditoribus Sacrae Rotae illatis eo quod actum nullum vel iniustum posuerint;

6) De recursu contra Advocatos vel Procuratores immodica honoraria exigentes.

Art. 18

Vi potestatis administrativae, forum iudiciale respicientis, ad hanc primam Sectionem etiam pertinet:

1) Cognoscere de iis quae Signaturae Apostolicae per Concordata inter Sanctam Sedem et varias Civitates tribuuntur;

2) Videre de petitionibus per supplices libellos ad Ss. mum porrectis ad obtinendam causae commissionem apud Sacram Rotam;

3) Prorogare competentiam tribunalium, etiam pro causis matrimonialibus constitutorum;

4) Extendere forum peregrinorum in Urbe ad processus nullitatis matrimonii, quoties extraordinaria adiuncta et gravissimae causae concurrant;

5) Solvere conflictus competentiae qui enasci contingant apud tribunalia inferiora, ad normam can.1416 (ex 1612);

6) Erectionem curare tribunalium regionalium vel interregionalium.

Art. 19

1) Querela nullitatis contra sententiam rotalem proponi potest in casibus enumeratis in cann. 1620 et 1622 (ex cann. 1892 et 1894), dummodo vitia ibidem recensita manifeste appareant. In dubio, recursus fundamento destitutus habendus est. A limine recursus reicitur, quoties defectus legitimi mandati sanatus est ad normam paragraphi sequentis.

2) Vitium in mandato procuratorio sanatum habetur ob appellationem interpositam ab ipso actore, sive per se sive per Procuratorem, adversus quamlibet sententiam, antequam altera pars nullitatem opposuerit; aut generatim ob actum quemlibet actoris ante querelam nullitatis positum, unde sanatio per ratihabitionem colligatur.

3) Querela nullitatis produci potest non solum contra sententiam definitivam, verum etiam adversus interlocutoriam, a Sacra Rota quomodocumque emissam, dummodo tamen gravamen inde sit oriturum irreparabile per definitivam sententiam, aut ipsa sententia vim habeat definitivae.

4) Quoad tempus intra quod querela proponi potest, servantur can. 1621 et 1623 (ex cann. 1893 et 1895).

5) Si contra eandem sententiam rotalem querela nullitatis cum appellatione cumuletur, illa coram Signatura, haec coram turno superiori Sacrae Rotae proponenda est. Sed definitio querelae, ut par est, definitionem appellationis praecedere debet.

Art. 20

1. Petitio restitutionis in integrum fit intra temporis spatium et propter causas quae in can. 1645 (ex can. 1905) indicantur.

2. Voluntaria executio rei iudicatae post sententiam definitivam ultimi gradus, minime extinguit ius petendi atque obtinendi a Signa-

tura Apostolica restitutionem in integrum.

3. Petitio restitutionis in integrum, sententiae executionem nondum inceptam suspendit. Si tamen suspicio sit ex probabilibus iudiciis petitionem factam esse ad moras executioni nectendas, iudex decernere potest ut sententia executioni demandetur, assignata tamen restitutionem petenti idonea cautione ut si restituatur in integrum, indemnis fiat (can. 1647 [ex 1907]).

Art. 21

1. Suspicionis exceptioni contra aliquem Auditorem. Romanae Rotae, locum praebent motiva in can. 1448 (ex can. 1613) recensita.

2. Proposita exceptione de merito causae, admitti nequit exceptio suspicionis contra Auditorem, nisi argumentum suspicionis posterius innotuerit.

Art. 22

Terminus intra quem causa, ad Supremum Signaturae Apostolicae Tribunal ex commissione Ss. mi delata, inchoari potest, est trimestre a die obtentae commissionis.

Art. 23

Libellus exhibetur Secretario per Cancellariae Praepositum, allegatis exemplari authentico sententiae impugnatae, mandato procuratorio et apocha certae summae in cautionem traditae arcario.

Art. 24

Summa pecuniae de qua in art. 23 cedit aerario Sanctae Sedis, si recursus reiciatur; ab expensis subducitur, si recursus admittatur.

Art. 25

Acceptum libellum eiusque adnexa documenta Cancellariae Praepositus in fasciculum colligit, quem, in appositum librum relatam et

numero signatum, ad Secretarium remittit, ut, per decretum adversae parti notificandum, terminum is constituat ad animadversiones contra recursum Tribunali subiiciendas; secus contumaciter procedendum.

omissis

Art. 28

Elapso termino parti conventae constituto ad iura sua deducenda contra recursum, neque ab ipsa parte conventa productis animadversionibus, Secretarius, nisi censuerit per novum decretum renovari citationem, procedere potest ad ulteriora.

Art. 29

Per Secretarii decretum explanationes, in iure et in facto, pro rei opportunitate exigi possunt, sive ab actore sive a convento; cuius decreti notificatio fieri debet parti a qua deductiones exquiruntur, quin ius sit alteri parti quidquam obiiciendi.

Art. 30

1. Praeter deductiones de quibus in art. 29, Secretarius, quo facilius et accuratius recursum naturam et rationes cognoscere valeat, a S. R. Rota acta omnia, quae praecesserunt, requirat.

2. Ipsius Secretarii est, si id censuerit, exquirere insuper votum unius aut plurium Votantium, itemque Promotoris Iustitiae, et, in re matrimoniali, Defensoris Vinculi; vel etiam partibus, per legitimam citationem, diem dicere, ut coram se de recursum rationibus oretenus disputent, iudicatis tamen argumentis quibus discussio contineatur.

Art. 31

Utrique vel alterutri parti fas est discussionem oralem, per scriptam instantiam, exposcere a Secretario, qui, decreto inappellabili, iudicabit tum de admissione discussionis tum de eius argumentis in instantia propositis.

Art. 32

Partium rationes in discussione orali ab earumdem Advocatis explicantur, firma tamen facultate Secretarii, praesertim in causis criminalibus, arcendi actorem ipsum vel conventum.

Art. 33

1. Orale[m] disceptationem moderatur Secretarius, praesente huius sectionis Notario, qui argumenta a partibus prolata fideliter in scriptis refert.

2. Discussioni praeterea interesse possunt, iubente Secretario, unus aut duo Votantes vel etiam Promotor Iustitiae aut Defensor Vinculi, qui, cum omnibus praesentibus et Notario, actum subsignant.

Art. 34

Si qui in orali discussione ab ordine discesserit aut reverentiam debitam Supremo Tribunali non adhibuerit, congruis poenis mulctabitur per Secretarii decretum.

Art. 35

Cardinalis Praefectus, intervenientibus Secretario, Promotore Iustitiae, Subsecretario, Votante, et, si casus ferat, Defensore Vinculi, die constituta decretum edit admissionis vel reiectionis recursus, ad normam iuris a Secretario et Notario notificandum omnibus quorum interest.

Art. 36

Si recursus admissus fuerit, recepta decreti notificatione, parti diligentiori relinquitur apud Subsecretarium instare, ut dies praefigatur ad litis contestationem et dubia proponere.

omissis

Art. 38

Si partes non comparuerint vel de dubiis proponendis inter se minime conveniant, Subsecretarius vel in alium diem litis contestationem prorogat vel controversiam remittit iudicio Secretarii, qui quaestionem incidentalem promovet, suo decreto dirimendam.

omissis

Art. 40

1. In casu querelae nullitatis vel restitutionis in integrum, dubium unicum concordandum est: «an sit nulla sententia»; aut: «an sit locus restitutioni in integrum».

2. In aliis causis et recursibus, quae a Signatura Apostolica iudicantur, de diversis dubiis concordandis quaestio esse poterit.

omissis

Art. 42

Dubiorum formula reformari nequit, nisi servata ratione procedendi, de qua in art. 38.

omissis

Art. 44

Praemissa, si casus ferat, causae instructione, per Subsecretarium expedienda, terminus a Secretario praefinitur, ad exhibenda documenta et defensiones itemque votum emittendum pro rei veritate a Promotore Iustitiae et a Votante, atque insuper ad animadversiones a Defensore vinculi, si interfuerit, exarandas.

Art. 45

Defensiones et documenta praebenda sunt saltem quadraginta diebus ante defensionem causae; distribuenda autem saltem triginta quinque diebus ante definitionem; responsiones vero exhibendae sal-

tem viginti diebus et distribuendae saltem quindecim diebus ate ipsam causae definitionem.

omissis

Art. 47

Documenta deponenda sunt penes Cancellariam Supremi Tribunalis, ut ibidem, collecta in fasciculo, indice communito, examinari possint a partibus; quae autem typis sunt imprimenda, in authentico exemplari sunt a Praeposito Cancellariae exquirenda.

Art. 48

Subsecretarius curat ut ad Cardinalem Ponentem seu Relatorem transmittantur acta omnia originalia, quae ad causam referuntur, una simul cum responsionum exemplaribus.

Art. 49

1. Secretarii est singulis Patribus Cardinalibus, collegium iudicans constituentibus, saltem quindecim diebus ante causae definitionem, una cum responsionibus transmittere ex officio fasciculum in quo status iuridicus causae exponatur et summaria a partibus adducta compleantur, additis, scilicet, documentis quae necessaria atque opportuna videantur ad causam satius illustrandam.

2. Quod si quis ex Votantibus vel Promotor iustitiae aut Defensor vinculi, post editas defensiones et responsiones a partibus, novas animadversiones addere existimaverit, eae in summario additionali ex officio Patribus Cardinalibus transmittantur saltem decem diebus ante causae definitionem.

Art. 50

Responsionum distributione, conclusum in causa reputantur; admitti tamen etiam tum potest, in casu exceptionalis et extraordinario, discussio oralis, a Cardinali Ponente seu Relatore requirenda per

scriptam instantiam, rationes explanantem invocati beneficii et singula capita describentem de quibus disceptandum sit.

Art. 51

Decretum Cardinalis Ponentis seu Relatoris, quo discussio oralis, ad normam art. 50, admittitur vel reicitur, est irrevocabile, atque partibus notificatur, adiecta citatione, si discussio fuerit concessa, in diem constitutam et designato disceptationis loco.

Art. 52

Discussio oralis angustiori termino quam quinque diebus ante causae definitionem haberi nequit, eiusque acta sunt a Notario de mandato Secretarii, ad Cardinalem Ponentem seu Relatorem statim transmittenda, cum documentis productis, si quae fuerint.

Art. 53

Omnino prohibentur, non aliter ac informationes orales ad Iudices, scripturae ex gratia legendae atque generatim quaevis distributio defensionum aut responsionum approbatione Secretarii carentium et per tramitem Notarii haud facta.

Art. 54

1. Conventus Patrum Cardinalium, nemine alio adstante, causam definit. Haec definitio, quae partem dispositivam sententiae constituit, scripto a Cardinali Ponente seu Relatore redigitur, a singulis Patribus subsignatur et statim Secretario traditur.

2. Decisio Cardinalium Iudicum, tum S. R. Rotae tum partibus notificatur, per actum subsignatum a Secretario et a Praeposito Cancellariae, necnon sigillo Supremi Tribunalis munitum.

Art. 55

1. Sententia Supremi Tribunalis vim suam habet, quamvis rationes in facto et in iure non contineat.

2. Nihilominus sive ad instantiam partis sive ex officio, si res postulet, Supremum Tribunal edicere potest ut praedictae rationes a Votante scripto exponantur.

3. Votans qui rationes decidendi exponit vel idem assumitur qui processui interfuit vel alius a Cardinali Praefecto designatur.

4. In quolibet casu decisio, intra triginta dies exaranda, iisdem verbis, quibus a Patribus Cardinalibus concepta fuit, mentem Iudicum fideliter referat, atque adprobationi Cardinalis Ponentis seu Relatoris subiciatur.

Art. 56

Secretarii est curare ut decisio edatur intra tempus in art. 55, par. 4, constitutum, quod congrue prorogare, scripto decreto, potest, si nimis grave sit terminos observari.

omissis

Art. 58

1. Sententia intra bimestre a definitione causae publicanda est, ad normam can. 1615 (ex 1877).

2. Contra sententiam Signaturae Apostolicae non est locus appellationi, salvo articulis 77 et 82.

3. Nullitate declarata aut concessa restitutione, nisi Summus Pontifex aliter providerit, causa remittitur ad S. R. Rotam ut, iuxta suas normas, de merito iudicet.

omissis

Art. 60

Iubente Cardinali Praefecto, ad Secretarium spectat curare ut sententiae latae pro nullitate matrimonii effectus civiles obtineant apud illas Nationes, quae de hac re conventionem cum Sancta Sede inierunt.

Art. 61

Si nihil contra sententiam obiciendum sit, Secretarius decretum parat, quod a Cardinali Praefecto et ab ipso subscriptum, alterutri parti traditur ut, una cum Secretarii litteris, competenti tribunali civili exhibeatur.

omissis

Art. 63

Cum agitur de dispensatione matrimonii rati et non consummati analoga proceditur ratione.

Art. 64

Recursus ad obtinendam novam instantiam post duas sententias conformes in causis de statu personarum, introducitur servatis normis de quibus in art. 23 et sqq.

Art. 65

Intra brevem terminum, a Secretario praestituendum, pars recurrens rationes petitionis in iure et in facto illustrat; Defensor vinculi animadversiones exarat; Votans scribit pro rei veritate.

Art. 66

Die constituta, Cardinalis Praefectus, intervenientibus Secretario, Defensore vinculi, Subsecretario et Votante, beneficium novae instantiae, suo decreto, concedit vel denegat.

Art. 67

Decretum, a Secretario et Notario subscriptum et sigillo Tribunalis munitum, partibus notificatur ad normam art. 58, et insuper, si petatum beneficium concessum fuerit, Decano S. R. Rotae per Secretarium significatur.

Art. 68

In exceptione suspicionis de qua in can. 1445 (ex 1603) et in conflictu competentiae de quo in can. 1445, recursus introducitur, servatis normis statutis in art. 23 et sqq.; insuper per Subsecretarium informationes opportuna colliguntur et brevis instructio praemittitur.

Art. 69

Intra terminum decem dierum exhibentur a partibus memorialia; deputatur Referendarius qui relationem paret intra decem dies atque unus vel plures Votantes pro voto edendo intra idem temporis spatium, quod praestituitur quoque Promotori iustitiae et Defensori vinculi, si interfuerit.

Art. 70

Cardinalis Praefectus, intervenientibus Secretario, Promotore iustitiae, Subsecretario et, si casus ferat, etiam Defensore vinculi atque Votante, rem expeditissime definit.

omissis

Art. 72

In exceptione suspicionis, Signatura Apostolica inappellabili sententia definit utrum locus sit necne recusationi Auditoris; decisionem mittit ad S. R. Rotam, ut iuxta suas normas procedat, Auditore, contra quem exceptio mota fuit, in Turno manente vel excluso.

Art. 73

Decisio notificatur ad normam art. 58

omissis

Art. 77

1. In causis contra Auditores rotales, firmo art. 51, datur facultas appellandi contra sententiam primae instantiae Signaturae Apostolicae.

2. Iudicium autem appellationis obtinetur ab eodem Tribunali Signaturae Apostolicae intra terminum a can. 1630 (ex can. 1881) statutum, et analoga ratione ac in prima instantia evolvitur.

omissis

Art. 80

(In recursibus contra Advocatos et Procuratores) – Quoad defensiones et responsiones normae servantur statutae in articulis 44-47.

omissis

Art. 82

Relate ad appellationem, heic etiam viget art. 77.

omissis

Art. 86

Ad impetrandam causae commissionem apud S. R. Rotam vel aliam gratiam in ordine ad iustitiam administrandam. per Cancellariae Praepositum exhibetur Secretario petitio, in qua etiam rationes petendi exponuntur, atque documenta, si casus ferat, allegantur.

Art. 87

1. Petitio notificatur parti adversae et reliquis quorum interest, ut intra tempus in notificatione statuendum, exhibeant, si quae habeant, suas animadversiones et documenta.

2. Subsecretarius, iubente Secretario, petitionem, simul cum receptis documentis, informationibus, deductionibus tradit Referendario, qui scriptam conficit relationem, ubi, praeter speciem facti, exponuntur rationes in iure et in facto hinc inde deductae.

Art. 88

1. Cardinalis Praefectus, intervenientibus Secretario, Promotore iustitiae, Subsecretario, Referendario et, si casus ferat, Defensore vinculi, decernit utrum petitio deferenda sit Summo Pontifici pro gratiae concessionem.

2. Si decisio fuerit affirmativa, idem Cardinalis Praefectus eam subicit Summo Pontifici, qui, audita relatione, gratiam concedit vel denegat, atque, si casus ferat, ipsi Supremo Tribunali exsequendam committit.

Art. 89

1. Commissionis concessio vel denegatio, ex audientia Ss. mi, decreto Signaturae denuntianda est S.R. Rotae, partibus et iis quorum interest.

2. Inde a subscripta commissione, potestas S. Rotae acquisita est, nec cessat vacante Sede Apostolica, quamvis nondum ad S. Rotam fuerit transmissa.

3. Decretum quo alia gratia conceditur vel denegatur, cum iis quorum interest communicetur.

Art. 90

1. Petitione a Signaturae Cardinali Praefecto reiecta utpote fundamento destituta, ille cuius interest potest ad eundem Cardinalem Praefectum recurrere, novis adductis documentis vel argumentis, ut res in examen iterum revocetur.

2. Audito Votante, qui votum exarat pro rei veritate, necnon Referendario, qui novam exhibet relationem, Cardinalis Praefectus, intervenientibus Secretario, Promotore iustitiae, Subsecretario, Votante, Referendario et, si casus ferat, Defensore vinculi decretum edit quod, si adhuc petitionem reiciat, est definitivum.

Art. 91

Eadem ratio procedendi servatur in casibus de quibus in art. 18, nn. 3, 4.

Art. 92

1. Signaturae Apostolicae est curare ut tribunalia regionalia vel interregionalia erigantur, in locis ubi recta et sollecita administratio iustitiae id postulet.

2. Si Cardinalis Praefectus, opportunis praehabitis informationibus et intervenientibus Secretario, Promotore iustitiae, Defensore vinculi, Subsecretario atque Votante vel Votantibus qui rei studuerunt, decernat tribunalia regionalia vel interregionalia alicubi esse erigenda, iubet parare decretum erectionis cum relativis normis, ut approbationi subiciatur Summi Pontificis.

Art. 93

Praevia denuntiatione S.R. Rotae, vel Tribunalis appellationis, vel partis aut testis, vel praevia accusatione a Promotore iustitiae instituta, fasciculus de quo in art. 25, a Cancellariae Praeposito collectus et in libro relatus atque numero signatus, traditur, per Secretarium, Cardinali Praefecto, qui, praehabito voto Promotoris iustitiae necnon Votantis, iisque cum Secretario, Defensore vinculi, si casus ferat, et Subsecretario intervenientibus, decernit opportunas inquisitiones vel in acta, vel, per inspectionem, in ipsa tribunalia eorumque agendi rationem, editas sententias, observantiam legum processualium.

Art. 94

Inspectiones de quibus in superire art. 93, gravibus de causis, etiam ex officio, seu nulla praevia denuntiatione, iuberi possunt a Cardinali Praefecto, una cum quatuor Patribus Cardinalibus, membris Apostolicae Signaturae.

Art. 95

Cardinalis Praefectus, actis inquisitionis vel inspectionis perpen-
sis, exquisitis votis Promotoris iustitiae et Votantis, et, si casus ferat, animadversionibus Defensoris vinculi, rem decidendam remittit Collegio Patrum de quo in art. 94.